

SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER VE GİRİŞİMCİLİK İLİŞKİSİNİN YEREL KALKINMA BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ (BAYBURT İLİ ÖRNEĞİ)

Arş. Gör. Cem KÂHYA*

Öğr. Gör. İlyas Kays İMAMOĞLU**

ÖZ

Günümüzün dünyasında girişimcilik, üzerinde dikkatle durulması gereken konulardan biridir. Girişimcilik, hem sosyal, hem de ekonomik hayatın vazgeçilmez bir parçasıdır ve aynı zamanda toplumların kalkınma düzeylerini belirleyen önemli bir faktördür. Bu nedenleri göz önünde bulundurarak gerçekleştirdiğimiz bu çalışmadaki ilk amacımız, pilot bölge olarak seçtiğimiz Bayburt ilinin hem sosyal, hem de ekonomik hayatında önemli bir aktör olan esnaf kesiminin girişimcilik özelliklerini belirlemektir. Çalışmadaki ikinci amacımız ise, esnafın girişimcilik özelliklerinin, sosyo-demografik özelliklere (yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim düzeyi ve gelir düzeyi) göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymaktır. Böylece bu iki amacı gerçekleştirmek suretiyle Bayburt ilinin yerel kalkınma düzeyi ile ilgili genel bir değerlendirme yapılmış ve mevcut yerel kalkınma düzeyinin yükseltilmesi için bazı öneriler geliştirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; Bayburt esnafının girişimcilik düzeyi orta seviyededir. Sosyo-demografik özelliklere göre yapılan Anovave t analizleri sonucunda ise, cinsiyet ile belirsizliğe tolerans, medeni durum ile risk alma ve eğitim düzeyi ile risk alma ve başarıya ihtiyacı arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Yaş ve gelir düzeyi ile hiçbir girişimcilik özelliği arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Girişimci, Girişimcilik, Girişimcilik Özellikleri, Yerel Kalkınma

THE ASSESSMENT OF THE RELATIONSHIP BETWEEN THE SOCIO-DEMOGRAPHIC ATTRIBUTES AND THE ENTREPRENEURSHIP IN THE CONTEXT OF LEVEL OF THE LOCAL DEVELOPMENT (EXAMPLE OF BAYBURT)

ABSTRACT

In today's world, the entrepreneurship is one of the issues to be focus on carefully. Both the entrepreneurship is an indispensable part of the social and economic life, and at same time it is an important factor determining the development level of the societies. By taking into consideration these reasons, the first purpose of this study is to determine the entrepreneurial characteristics of the trades sector who is the important actor of both social and economic life of Bayburt. The second purpose of study is to whether the characteristics of the trades show significant differences according to the socio-demographic attributes. Thus it had been made an overall assessment about the level of the local development of Bayburt and it had been developed the advances for raising the current level of the local development by accomplish

* Bayburt Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü, ckahya@bayburt.edu.tr

** Bayburt Meslek Yüksekokulu İktisadi Programlar, Dış Ticaret Bölümü, imamoglu@bayburt.edu.tr

these purposes. According to the research results; the level of entrepreneurship of Bayburt is moderate. At the result of Anova and t analyzes were performed to socio-demographic attributes, there are significantly differences between the gender and the tolerance for ambiguity, the marital status and risk taking, and the educational level and risk taking and the need of success. There are no significantly differences between the age and the level of income and the entrepreneurial characteristics.

Key Words: Entrepreneur, Entrepreneurship, Entrepreneurship Attributes, Local Development

1. GİRİŞ

Yeni iş imkânlarını keşfetmek veya tanımlamak ve bu imkânları ekonomik kazanç için yeni girişimlerde kullanmak, insan yaşamında daima önemli olmuştur. Tarihe baktığımızda, geçmişten bugüne kadar tarihin her aşamasında girişimsel aktivitelerin ne kadar önemli olduğu ile ilgili örnekleri rahatlıkla görebiliriz (Landström, 2005).

Girişimcilik amaç yönelimli bir süreç olup, birey yaratıcı düşünce ile pazar fırsatlarını tanımlar, kaynakları korur, arzulan sonuçları başarmak için girişiminde risk alırken çevreye uyum sağlar. Girişimci ruh, bireylerin yeni pazarlar yaratmasında ve ekonomik gelişmeyi ilerletmede itici bir güçtür (Chelariuvd, 2008).

Girişimcilik ile yapılan araştırmalar, özellikle küçük girişimsel firmaların yenilik faaliyetlerinde sürükleyici bir lokomotif görevi gördüğünü göstermektedir. Çünkü girişimsel küçük firmalar bilginin diğer firmalara, diğer sektörler ve diğer bölgelere taşınmasını ve yayılmasını sağlayan mekanizmalardan biridir. Dolayısıyla girişimcilik faaliyetleri bilginin yayılmasını kolaylaştırıp, ekonomik büyümeye katkı sağlamaktadır (Audretsch ve Thurik, 2001). Girişimcilik faaliyetleri bir toplumun gelir seviyesini belirleyen en önemli faktörlerden biridir. Fakat bununla birlikte girişimcilik sadece bir toplumun gelir seviyesini anlatmamaktadır. Bunun yanında değişimi harekete geçiren güçtür (Cuervo, 2005).

Girişimcilik, kalkınmada geri kalmış bölgelerde toplumsal ve ekonomik uyumun güçlendirilmesine, ekonomik faaliyetlerin canlanmasına ve iş yaratılmasına ya da işsiz veya engelli kişilerin iş yaşamıyla entegrasyonuna da katkıda bulunabilmektedir. Girişimciliği teşvik etmek OECD üyesi ülkelerin hükümetleri ile yeni oluşmakta olan ve gelişmekte olan ekonomilerin gündemindeki ilk maddelerden biridir, zira girişimciler sermaye, yenilik ve beceriyi bir araya getiren büyüme katalizatörleridir. Yenilikçi değişimlerin yaşandığı bu çağda girişimcilik özel bir yere sahiptir ve özellikle girişimcilik koşullarının genellikle yetersiz olduğu yeni oluşmakta olan ve kalkınmakta olan ekonomilerde firma kurma dinamizmine yardımcı olacak bir ortamın yaratılması çok önemli addedilmektedir (Çetindamar, 2002).

Yukarıdaki açıklamalardan da hareketle bu çalışma, Bayburt İli'nde gerçekleştirilmiştir. Böyle bir çalışmanın Bayburt İli'nde gerçekleştirilmesinin nedeni çeşitlidir. Öncelikle Bayburt İli, Yüksek Planlama Kurulunun 11/10/2011 tarihli ve 2011/25 sayılı Raporu ile Bakanlar Kurulu'na sunulan ekli "2012 Yılı Programı" ile "2012 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar"ın kabulü; 641 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 32'nci maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 11/10/2011 tarihinde alınan karar uyarınca, kalkınmada öncelikli yöreler sıralamasında birinci derecede öncelikli

yöre olarak 9. sırada yer almaktadır. Ayrıca illerin sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bilimsel bir çalışmada, Bayburt İli, sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi iller sıralamasında 65'inci sırada yer almıştır (Yıldız vd., 2010). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemine göre, ilin nüfusu 74.412 ile Türkiye'nin en az nüfusu olan ilidir. Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre, iller bazında kişi başına GSYİH sıralamasında 78. sırada, iller arası rekabetçilik endeksinde 75. Sırada ve GSYİH katkı payı %0,1 ile son sıradadır. İllerin ihracat sıralamasında 77'nci, ithalat sıralamasında ise 75'inci sıradadır.

Bölgesel kalkınmanın uygulandığı yerler, genellikle göreceli olarak diğer bölgelerden pek çok konuda ve özellikle de sosyo-ekonomik olarak geri kalmıştır. Diğer bölgelere göre mevcut ve daha avantajlı olan sektörlerinin geliştirilmesi son derece önemlidir. Bu sektörlerin sadece kamu eliyle geliştirilmesini beklemek, hem gerçekçi hem de sürdürülebilir olmayacaktır. Çünkü kamunun kaynakları kısıtlıdır ve tüm kaynaklarını bu bölgelere ayıramaz. Dolayısı ile bölgedeki mevcut yerel potansiyellerin harekete geçirilmesinde, kamu yönlendirici ve geliştirici bir rol üstlenmeli ve sürdürülebilir bir gelişme içinde yerel dinamikleri harekete geçirmelidir. Bu; yöntem olarak hem ekonomik, hem de kalıcıdır. Çünkü temelinde bölge insanı ve bölge kaynağı vardır. Bu boyutuyla, bölgesel kalkınmada girişimciliğin geliştirilmesi, dolayısı ile bölgenin sahip olduğu potansiyellerin kalkınma sürecine entegre edilmesi son derece önemlidir (Paksoy ve Aydoğdu, 2010).

Yukarıda belirtilenler ışığında bu çalışmada, Bayburt ilinin hem sosyal, hem de ekonomik hayatında önemli bir aktör olan esnaf kesiminin girişimcilik özellikleri belirlenmiş ve esnafın girişimcilik özelliklerinin, sosyo-demografik özelliklere (yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim düzeyi ve gelir düzeyi) göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği ortaya konulmuştur. Böylece Bayburt ilinin yerel kalkınma düzeyi ile ilgili genel bir değerlendirme yapılmış ve mevcut yerel kalkınma düzeyinin yükseltilebilmesi için bazı öneriler geliştirilmiştir.

2. GİRİŞİMCİLİK KAVRAMI

Girişimci ve girişimcilik kavramları, bireysel ve toplumsal anlamda refah ve yenilikle anıldığı için uzun yıllardır farklı grupların ilgisini çekerek literatürde hatırı sayılır şekilde ele alınmıştır. Ekonomi, yönetim, sosyoloji ve psikoloji gibi farklı disiplinler tarafından ele alınan kavrama her disiplin, kendi yönelimi gereğince anlamlar yüklemiştir (Hill, 2005).

Girişimcilik (entrepreneurship) kavramının bugünkü anlamda kullanılması, kapitalist üretim tarzının egemen hale gelmesiyle ilişkilidir. Kavramın iktisat literatürüne girişi de, aslında, 19. ve 20.yüzyıllarda başlar. Kavramı ekonomiye, Fransız ekonomist Cantillon kazandırmıştır (Aytaç ve İlhan, 2007). Cantillon (1755)'un girişimcilik anlayışına göre girişimci, pazardaki arz ve talepten haberdardır. Bununla beraber, talep yaratma yeteneğine sahip değildir. Söz konusu bakış açısı kapsamında girişimciler, yenilikçiliğe göre değil sadece pazardaki arz ve talebe göre davranış göstermektedir (Muzaffar, 2011). Girişimcilik konusunda pek çok çalışmaya imza atan Schumpeter'e göre ise girişimcilik, yenilik ve kaynakların yeniden bileşimi yolu ile devamlı olarak yeni pazar geliştirme, teknolojik gelişmenin yararlarını maksimize etme ve eşsizlik ve yenilik üzerine odaklanma sürecidir (Naktiyok, 2004). Girişimcilik ile ilgili birçok çalışması bulunan bir diğer bilim insanı olan Coulter'e (2001) göre girişimcilik; gerekli olan zaman ve çabayı ayırarak, finansal, sosyal ve

psikolojik riskleri bir araya getirerek, parasal ve kişisel tatmin ödülü olarak farklı olan bir şeyi yaratma süreci (Coulter, 2001) olarak ifade edilmektedir.

Girişimcilik; kendi amaçlarını gerçekleştirmek, ulaşılabilir kaynakların yenilikçi birleşimlerini gerçekleştirmek, belirsizlik ve risk alma davranışlarını gerçekleştirmek, riskten kaçış veya riski en alt düzeye indirmek, ve proaktif ve fırsata arama davranışlarını gerçekleştirmektir (Gupta vd., 2004). O halde girişimci, fırsatların farkına varır, onları değerlendirir ve pazarlanabilir fikirlere dönüştürür. Fırsatlara zamanla, çabayla, parayla ve becerilerle değer katar; bu fikirleri uygulamak için rekabetçi pazarın risklerini dikkate alır ve bu çabalarından ödül sağlar (Karabulut, 2009).

Klasik iktisat anlayışına göre, girişimciliğin ortaya çıkmasına neden olan temel güdü, bireysel çıkarlarının üst seviyeye çıkarılmasıdır. Yani ekonomik fayda ve kar elde etme isteği girişimciliğin ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Girginer ve Uçkun, 2009).

Bir kişinin girişimci olabilmesi için risk ve sorumluluk üstlenebilme, dinamik bir kişilik, yeniliklere açık olma, büyüme tutkusu gibi belirli niteliklere sahip olması gerekmektedir. Bu çerçevede girişimci tutum ve davranışlar rekabet etme ve başarıya motivasyonu, sahiplik alma ve sorumlu olma, bağımsız olarak kendi kendine karar alabilme, yeni bilgi, insan ve eylemlere açık olma, belirsizliği tolere edebilme, yaratıcı ve esnek düşünme, problem çözme ve karar verme, fırsatları görme ve yakalama yeteneği, risklerin farkında olma, zorluklarla mücadelede kararlı ve güçlü olma, riskleri azaltma ve yönetme kapasitesi, bir vizyon düşünme, oluşturma ve tartışma ve diğerlerini etkileme kapasitesine sahip olma şeklinde sıralanabilir (Johnson, 2001). Bunların yanında yaş, cinsiyet, deneyim, eğitim durumu, aile yapısı, girişimcinin geçmişi, sosyo-ekonomik statü gibi demografik faktörler de algılamaları etkileyen bireysel faktörlerdir (Erdem, 2001). Girişimcilik eğilimi, her şeyden önce bireysel faktörlerle çevresel faktörlerin bir bileşimi olup, bireylerin kendi işini yapma konusundaki istek ve kararlılığını ifade etmekte ve girişimcilik davranışının bir parçası olarak özerklik, yenilik yapma, risk alma, proaktiflik ve rekabetçi bir yapı gibi temel süreçler ile birlikte bütünü oluşturmaktadır (Börü, 2006). Girişimcilik eğilimi, işletmelerin giriştikleri girişimcilik faaliyetlerinde strateji oluşturma süreçleri ve stilleri olarak (Lumpkin ve Dess, 2001) da ele alınabilmektedir.

Girişimcilik eğilimi, genelde aileden devralınmaktadır. Ailenin etkisini ise, sosyal ve ekonomik süreçler belirlemektedir. Bu kapsamda; ailenin yapısı, babanın mesleği, eğitim ve gelir seviyesi girişimcilik eğiliminin oluşumunda etkin olmaktadır. Çünkü eğitilmiş, meslek sahibi ve yüksek gelir sahibi olan baba, çocuklarının da eğitilmiş olmasına imkân sağlayacak ve çocuk, girişimcilik için gerekli bilgi ve donanıma sahip olacaktır (Emsen, 2001). Demografik olarak, ailede ilk çocuk olanların, erkeklerin, eğitim düzeyi yüksek olanların ve girişimci yapıya sahip ailelerde doğanların, girişimci olma olasılıkları daha yüksektir. Yine yaş, medeni durum, ailenin gelir durumu gibi faktörler de demografik olarak önemli faktörlerdir (Özdendv., 2008). Erkekler, genellikle ekonomik güdüleyicileri tercih ederken, kadınlar iş ve aile dengesini sağlamak için girişimciliğe başladıklarını söylemektedirler. Kadınlar, kendileriyle aynı vasıflardaki erkeklere göre, aile bağlantılı yaşam tarzı nedeniyle girişimciliğe başlarken, erkeklerde ekonomik sebepler daha ağırlıklı olarak görülmektedir (Demartino ve Barbato, 2003). Girişimcilik ile nüfus yapısı, satın alma gücü paritesi, demografik yapı, yeni ürün-yeni girişim oranı, büyüme oranı, GSYİH vs. gibi faktörlerin yakın ilişkisi olduğunu göstermişlerdir (Bomsa ve Leive, 2009). Cinsiyet, eğitim düzeyi ve

kendi işini yapan bir ailede yetişmiş olmak gibi etmenler de bireyin girişimcilik eğilimini etkilemektedir (Crant,1996).

Yapılan çeşitli araştırmalar yeni bir girişim yaratma eğiliminin mevcut yaşam tarzı, çocukluk, aile çevresi, eğitim, yaş, iş deneyimi ve destek ağları gibi çeşitli unsurları içeren durumsal itme ve çekme faktörleri sonucunda ortaya çıktığını göstermektedir. (Börü, 2006). Diğer yandan ekonomik gelişme ile girişimcilik arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır. Ekonomik çeşitlilik girişimciliği, girişimcilik tercihleri de ekonomik gelişme ve çeşitliliği artırmaktadır (Bomsa ve Levie, 2009). İstihdam ve refah üzerindeki olumlu etkilerine vurgu yapılan girişimcilik, ülkeler ve bölgeler arası gelişmişlik farklılıklarının giderilmesinde önemli bir araç olmasının yanı sıra günümüz kapitalist piyasa ekonomisi sisteminin temel dinamiği olarak da kabul edilmektedir (ButtrickandMoran, 2005).

3. UYGULAMA

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın iki amacı vardır. Birincisi, araştırmanın gerçekleştirildiği Bayburt ilinde faaliyet gösteren esnaf kesiminin girişimcilik özelliklerini belirlemek, ikincisi ise bu girişimcilik özelliklerinin, sosyo-demografik özelliklere göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymaktır. Bu iki amacı gerçekleştirmek suretiyle Bayburt ilinin yerel kalkınma düzeyi ile ilgili genel bir değerlendirme yapılmış ve bölgesel kalkınma düzeyinin yükseltilmesi için bazı öneriler geliştirilmiştir.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini, Bayburt Esnaf ve Sanatkârlar Odasına kayıtlı esnaf oluşturmuştur. Araştırma kapsamında bu esnaf grubu içerisinde rastgele olarak belirlenen 150 kişilik bir örneklem grubuna anket yoluyla ulaşılmıştır. Eksik ve gelişigüzel doldurulan 3 anket çıkarıldıktan sonra geriye kalan toplam 147 anket analize dâhil edilmiştir. Anketlerin geri dönüş oranı %98'dir.

3.3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada, sosyo-demografik özellikler olan yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim düzeyi ve gelir düzeyi, araştırmanın kontrol değişkenleri olarak kabul edilmiştir ve bu değişkenlere ilişkin veriler frekans analizinden yararlanılarak değerlendirilmiştir. Yine araştırmada, belirsizliğe tolerans, bağımsızlık ihtiyacı, risk alma, yenilikçilik, başarıya ihtiyacı, insanlarla ilişki, içsel kontrol yaratıcılık özellikleri, girişimcilik özellikleri olarak kabul edilerek, söz konusu özelliklerin katılımcılarda bulunma düzeyleri de yine frekans analizinden yararlanılarak değerlendirilmiştir. Ardından, katılımcıların girişimcilik özelliklerinin sosyo-demografik özelliklere göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla anova ve t analizleri gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların girişimcilik özellikleri değerlendirilirken aşağıdaki puanlama kriterleri göz önünde bulundurulmuştur.

- 5,00 - 4,01 arası ortalama puan = Çok Yüksek
- 4,00 - 3,01 arası ortalama puan = Yüksek
- 3,00 - 2,01 arası ortalama puan = Orta
- 2,00 - 1,01 arası ortalama puan = Düşük
- 1,00 - 0,00 arası ortalama puan = Çok Düşük

3.4. Veri Toplama Araçları

Katılımcıların yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim düzeyi ve gelir düzeyine ilişkin veriler için kişisel bilgi formundan; girişimci kişilik özelliklerinin belirlenmesi için de, Avşar (2007)'nin tez çalışmasında kullandığı “*Girişimci Kişilik Ölçeği*”nden yararlanılmıştır. Ölçeğin oluşturulmasında, önceki araştırmalarda kullanılan soru, örnek olay ve önermelerden faydalanılmıştır. Bu kapsamda, girişimcilik eğilimini ölçmeye yarayan ölçekler incelenmiştir. Bu ölçeklerin içerikleri ve kullanılan sorular araştırmanın ihtiyacına göre kaynak olarak kullanılmıştır. Ayrıca, anket ifadelerinin oluşturulmasında, Summers (1998) ve Brice (2002)'nin girişimcilik eğilimleri konusunda yaptıkları araştırmalarda kullanılan sorulardan da yararlanılmıştır (Avşar, 2007). İlgili ölçekte, her biri beş sorudan oluşan toplam sekiz özellik bulunmaktadır. Bu özelliklere ilişkin açıklayıcı bilgiler aşağıda verilmiştir:

1- *Belirsizliğe Tolerans*: Belirsizliğe tolerans, rahatsızlık ve tehdit oluşturan koşullara tahammül etmeyi, kabullenebilmeyi içeren bir özelliktir (Brice, 2002). Buna göre, girişimcilerin bu belirsiz koşullara belirli düzeylerde tahammül edebilmesi gerekir. Çünkü ekonomik koşullar, talepler, tüketici zevk ve tercihleri zamanla değişebilmektedir. Bu değişimler ekonomide, bazen oldukça derin belirsizliklere neden olabilmektedir. Girişimcilerin, bu belirsiz durumların üstesinden gelebilmeleri için, yüksek düzeyde belirsizliğe karşı tolerans yeteneğine sahip olmaları gerekir (Avşar, 2007).

2- *Bağımsızlık İhtiyacı*: Kendi potansiyelini gerçekleştirebilme, kendisini iradelerini ve hedeflerini tayin edebilme ya da kontrol edebilme olarak ifade edilebilir (Kuriloff vd., 1993). Girişimcinin bu özelliği, katı bürokrasi koşullarına karşı koymasına yardımcı olur. Bağımsız davranarak fark yaratır (Aykan, 2002).

3- *Risk Alma*: Geleneksel girişimciliğin tanımı, risk üstlenme eylemine dayalıdır. Cantillon (1755)'den beri girişimciliğin risk alma yönüne hep dikkat çekilmiş ve yazında girişimci çoğu zaman bir risk üstlenici olarak tanımlanmıştır. Ancak ekonomik riskler, girişimciler için sadece bir boyuttur; belirsiz bir çevrede kariyer riski sosyal riskler, psikolojik ve fiziksel riskler çoğu zaman ekonomik risklerle bir aradadır. Üstlenilen tüm bu risklerin sonucunda girişimcinin beklediği başarıdır veya başlangıçta hedeflediği sonuçlara ulaşmadır; ancak, başarısızlık da muhtemeldir (Akşit, 2003).

4- *Yenilikçilik*: Bilinmeyen yepyeni bir ürün veya hizmeti getirmek suretiyle farklılık yaratarak veya mevcut bir iş fikrinin potansiyelini değerlendirerek fayda sağlamak girişimcinin en önemli özelliklerindedir (Gözek, 2006).

5- *Başarma İhtiyacı*: Yüksek düzeyde performans gösterme ya da rekabet ortamında öne çıkma arzusunu ifade eder. Girişimciler, yüksek başarı ihtiyacının etkisi altındadırlar. Bu nedenle kendilerini başarı ile özdeşleştirmeyi isterler. Başarı ihtiyacı yüksek olan girişimcilerin varlığı, ülkelerin ekonomik kalkınmalarına da önemli derecede katkı sağlar (Eren, 2001).

6- *İnsanlarla İlişki*: Girişimciler işleri gereği insanlarla sürekli etkileşim halinde bulunurlar. Bu durum, girişimcilerin insanlarla iyi ilişkiler kurabilme yeteneğinin yüksek olmasını gerektirir. Çünkü bugün iş hayatında kazanan olmak oldukça zorlaşmıştır.

Girişimcilerin bugünün iş hayatında kazanan olabilmeleri için, daha çok aktif ve müşteri odaklı olmaları ve dolayısıyla insanlarla iyi ilişkiler kurabilme yeteneğine daha çok sahip olmaları gerekmektedir (Avşar, 2007).

7- *İçsel Kontrol*: Kontrol odağı bir bireyin, yaşamında ödül ve cezalar hakkındaki algılarını, yaşamındaki olayları kontrol edip edemeyeceğine olan inancını yansıtır. İç kontrol odağına sahip kişiler ise; stresli durumlara daha yapıcı ve sorun çözücü tepkiler gösterirler. Dolayısıyla, yeni fırsatlar arayan ve yenilikçi tutumlar sergileyen girişimcilerin kendi yaşamlarındaki olayları kontrol etme kabiliyetine sahip olması gerekmektedir (Bozkurt, 2007).

8- *Yaratıcılık*: Yaratıcılık, yeni, kullanışlı ve anlaşılabilir bir sonucu doğuran insani bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Yaratıcılık bir düşünce biçimidir ve yenilik bu düşüncenin uygulanmasıdır. Yaratıcının bizzat kendisi girişimci değildir ve değişimi uygulamayabilir. Yani yenilikçi ya da girişimci bireyler onu alıp kullanmadığı sürece, herhangi bir değişim söz konusu olmamaktadır (Kao, 1989). Burada yaratıcılık yeniliğin çıkış noktası olarak kabul edilmektedir.

Bu özellikler girişimcinin ayırt edici özellikleri olarak görülmektedir. Girişimci bu özelliklerin ne kadarına sahipse başarılı olması da bir o kadar yüksek olur (Burns, 2001). Bu nedenle, araştırmaya katılanların girişimcilik özelliklerini belirlemek için bu özellikler dikkate alınmıştır.

3.5. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenilirliği

Araştırmanın geçerliliğini test etmek amacıyla faktör analizinden yararlanılmıştır. Öncelikle verilerin faktör analizine uygunluğunu tespit etmek amacıyla KMO ve Bartlett Sphericity analizleri uygulanmıştır. Yapılan analiz sonucunda elde edilen değerler, verilerin faktör analizine uygun olduğunu göstermiştir (KMO= 0,86; $p < 0,001$). Araştırmada kullanılan girişimci kişilik ölçeğinin özgün formatında yer alan sekiz faktörlü yapıyı elde etmek amacıyla Temel Bileşenler ve Varimax Dik Döndürme analizleri gerçekleştirilmiştir. Analiz sonucunda; yenilikçilik boyutunda yer alan “*Mevcut problemleri çözebilecek, orijinal fikir ve düşünceler üretebilirim.*” ve risk alma boyutunda yer alan “*Gece karanlığında bir yerlere gidebilirim.*” ifadelerine ilişkin faktör yükleri %40’ın altında olması nedeniyle analizden çıkartılmış ve ardından tekrar bir faktör analizi yapılarak ölçeğin özgün formatı elde edilmiştir. Son durumda ölçeğin açıklanan varyans oranı 67,973 olarak belirlenmiştir. Bu aşamadan sonra ilgili ölçeğe ilişkin güvenilirlik katsayısını belirlemek üzere Cronbach Alfa analizi gerçekleştirilmiş olup, analiz sonucunda ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı, 0,91 olarak hesaplanmıştır. Herhangi bir konuda hazırlanmış bir ölçeğin güvenilirlik durumu $0,00 \leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değil, $0,40 \leq \alpha < 0,60$ ise ölçek düşük güvenilir, $0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise ölçek oldukça güvenilir, $0,80 \leq \alpha < 0,100$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir (Akgül ve Çevik, 2003). Elde edilen bu orandan, gerçekleştirilen araştırmanın yüksek derecede güvenilir olduğu söylenebilir.

3.6. Araştırmanın Bulguları

3.6.1. Sosyo-Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Yapılan frekans analizi sonucunda katılımcıların yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim düzeyi ve gelir düzeyi faktörlerine ilişkin frekans dağılımları tablo 1’de verilmiştir. Tablo 1’e bakıldığında; 30 yaş ve altında yer alan kişilerin oranı %40,1 (59 kişi), 31-40 yaş arasında yer alan kişilerin oranı %32,7 (48 kişi) ve 41 yaş ve üzerinde yer alan kişilerin oranı ise %27,2 (40 kişi)’dir. Bu oranlara göre gençler ağırlıkta görünmektedir. Katılımcıların %95,9’u (141 kişi) erkeklerden oluşuyorken, geri kalan %4,1’lik bölüm (6 kişi) ise kadınlardan oluşmaktadır. Bu oranlardan da görüldüğü üzere esnaf grubunun büyük bir çoğunluğu erkeklerden oluşmaktadır. Katılımcıların %70,7’si (104 kişi) evli iken, %29,3’ü (43 kişi) bekârdır. Yine katılımcıların büyük bir çoğunluğu lise mezunu olup, %48,3’lük (71 kişi) bir orana sahiptir. Geriye kalanlar ise sırasıyla %21,8’lik (32 kişi) bir oran ile ilköğretim mezunu, %15’lik (22 kişi) bir oran ile yüksekokul ve yine %15’lik (22 kişi) bir oran ile üniversite mezunudur. Gelir düzeyi bakımından katılımcıların %2,7’si (4 kişi) 500 TL’den az, %28,6’sı (42 kişi) 501-1000 TL, %27,2’si (40 kişi) 1001-1500 TL, %16,3’ü (24 kişi) 1501-2000 TL ve %25,2’si (37 kişi) ise 2000 TL’den fazla aylık gelire sahiptir.

Tablo 1. Frekans Analizi

Kontrol Değişkenleri	N	Gruplar	Frekans	Yüzde (%)
Yaş	147	≤ 30	59	40,1
		31 - 40	48	32,7
		41 ≤	40	27,2
Cinsiyet	147	Erkek	141	95,9
		Kadın	6	4,1
Medeni Durum	147	Evli	104	70,7
		Bekar	43	29,3
Eğitim Düzeyi	147	İlköğretim	32	21,8
		Lise	71	48,3
		MYO/YO	22	15,0
		Üniversite	22	15,0
Gelir Düzeyi (TL)	147	<500	4	2,7
		501-1000	42	28,6
		1001-1500	40	27,2
		1501-2000	24	16,3
		2000 <	37	25,2

3.6.2. Katılımcıların Girişimcilik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Katılımcıların girişimcilik özelliklerine ilişkin ortalamaları, tablo 2’de büyükten küçüğe doğru sıralanarak gösterilmiştir.

Tablo 2. Girişimcilik Özellikleri

Boyutlar	Ortalama	Std. Sapma
Risk Alma	2,98	1,49
Belirsizliğe Tolerans	2,94	1,45
Yenilikçilik	2,26	1,30
Yaratıcılık	2,24	1,32
Başarma İhtiyacı	2,16	1,35
İçsel Kontrol	2,15	1,30
İnsan ile İlişki	1,99	1,28
Bağımsızlık İhtiyacı	1,91	1,25
Toplam	2,33	1,34

Tablo 2'ye bakıldığında, girişimcilik özelliklerinin orta ve düşük düzeyde değerler aldığı görülmektedir. Bu değerler arasında en yüksek ortalamaların sırasıyla 2,98 ile “*Risk Alma*” ve 2,94 ile “*Belirsizliğe Tolerans*” boyutlarında olduğu görülmektedir. En düşük ortalamalar ise sırasıyla 1,91 ile “*Bağımsızlık İhtiyacı*” ve 1,99 ile “*İnsan ile İlişki*” boyutlarında gerçekleşmiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde ise, tüm bu özelliklerin ortalaması alınarak elde edilen 2,33 değeri, katılımcıların girişimcilik düzeylerinin orta seviyede olduğunu göstermiştir.

3.6.3. Anova ve t Analizlerine İlişkin Bulgular

Katılımcıların girişimcilik özelliklerinin belirlenmesinin ardından, bu girişimcilik özelliklerinin sosyo-demografik özellikler yönünden anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla anova ve t analizlerinden yararlanılmıştır. Anova ve t analizlerinin sonuçları, aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 3. Yaş ile Girişimcilik Özellikleri Arasındaki Anova Analizi

Faktör		<i>Bel.Tol.</i>	<i>Bağ.İht.</i>	<i>Risk Al.</i>	<i>Yenilikçilik</i>	<i>Baş.İht.</i>	<i>İns. ile İliş.</i>	<i>İçs.Kont.</i>	<i>Yaratıcılık</i>
<i>Yaş</i>	<i>F</i>	,396	,288	2,058	,002	,986	1,030	,159	,238
	<i>p</i>	,674	,750	,131	,998	,376	,360	,853	,789

Tablo 3'e bakıldığında, katılımcıların yaşlarına göre girişimci kişilik özelliklerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 4. Cinsiyet ile Girişimcilik Özellikleri Arasındaki t Analizi

Faktör		<i>Bel.Tol.</i>	<i>Bağ.İht.</i>	<i>Risk Al.</i>	<i>Yenilikçilik</i>	<i>Baş.İht.</i>	<i>İns. ile İliş.</i>	<i>İçs.Kont.</i>	<i>Yaratıcılık</i>
<i>Cinsiyet</i>	<i>t</i>	-2,079	-,677	-1,675	,362	-,367	-1,084	-1,041	-1,414
	<i>p</i>	,039*	,499	,096	,718	,714	,280	,300	,159

Tablo 4'e bakıldığında, katılımcıların cinsiyetlerine göre belirsizliğe tolerans özelliklerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($t = -2,079$; $p = ,039$). Buna göre; kadınların belirsizliğe toleransının, erkeklerden daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür ($Ort_{erkek} = 2,92$; $Ort_{kadın} = 3,47$).

Tablo 5. Medeni Durum ile Girişimcilik Özellikleri Arasındaki t Analizi

Faktör		<i>Bel.Tol.</i>	<i>Bağ.İht.</i>	<i>Risk Al.</i>	<i>Yenilikçilik</i>	<i>Baş.İht.</i>	<i>İns. ile İliş.</i>	<i>İçs.Kont.</i>	<i>Yaratıcılık</i>
<i>Medeni Durum</i>	<i>t</i>	-,527	-1,179	3,292	,134	-,198	-1,038	-1,224	,119
	<i>p</i>	,599	,240	,001*	,894	,843	,301	,223	,905

Tablo 5'e bakıldığında, katılımcıların medeni durumlarına göre risk alma özelliklerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık belirlenmiştir ($t = 3,292$; $p = ,001$). Buna göre; evlilerin risk alma düzeyinin, bekârlardan daha yüksek olduğu görülmüştür ($Ort_{evli} = 3,11$; $Ort_{bekar} = 2,66$).

Tablo 6. Eğitim Düzeyi ile Girişimcilik Özellikleri Arasındaki t Analizi

Faktör		<i>Bel.Tol.</i>	<i>Bağ.İht.</i>	<i>Risk Al.</i>	<i>Yenilikçilik</i>	<i>Baş.İht.</i>	<i>İns. ile İliş.</i>	<i>İçs.Kont.</i>	<i>Yaratıcılık</i>
<i>Eğitim Düzeyi</i>	<i>F</i>	,941	,157	2,709	2,277	2,703	2,150	2,430	2,587
	<i>t</i>	,422	,925	,047*	,082	,048*	,097	,068	,055

Tablo 6'ya bakıldığında, katılımcıların eğitim düzeylerine göre risk alma ($t= 2,709$; $p= ,047$) ve başarıma ihtiyacı ($t= 2,703$; $p= ,048$) özelliklerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar görülmüştür. Bu farklılıkların kaynağını sorgulamak için gerçekleştirilen çoklu karşılaştırma tekniklerinden biri olan Scheffe analizi sonucunda, katılımcıların eğitim düzeylerine ilişkin grupları arasında dikkate değer bir farklılığa rastlanmamıştır. Zaten p değerlerine bakıldığında da $0,05$ 'e çok yakın değerler aldıkları ve dolayısıyla eğitim düzeyi ile risk alma ve başarıma ihtiyacı özellikleri arasında ortaya çıkan bu farklılığın, eğitim düzeyi grupları bazında dikkate değer bir farklılık arz etmediği söylenebilir.

Tablo 7. Gelir Düzeyi ile Girişimci Kişilik Arasındaki t Analizi

Faktör		Bel.Tol.	Bağ.İht.	Risk AL	Yenilikçilik	Baş.İht.	İns. ileİlş.	İçs.Kont.	Yaratıcılık
Gelir	<i>F</i>	,535	1,694	,527	1,356	,183	,312	,453	1,383
Düzeyi	<i>p</i>	,710	,155	,716	,252	,947	,869	,770	,243

Son olarak tablo 7'ye bakıldığında ise, katılımcıların gelir düzeylerine göre girişimci kişilik özelliklerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmanın temel amacı, girişimcilik özellikleri ile sosyo-demografik özellikler arasındaki ilişkileri ortaya koymak ve buradan hareketle yerel kalkınma düzeyi hakkında genel bir değerlendirme yapabilmektir. Bu amaçla pilot bölge olarak seçilen Bayburt ilinde hem sosyal hem de ekonomik hayatın önemli bir unsuru olan esnaf kesimi hedef kitle olarak belirlenmiş ve ilgili araştırma gerçekleştirilmiştir. Yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgular ışığında genel bir değerlendirme yapılmıştır.

İlk olarak frekans analizi yapılmış ve araştırmaya katılan Bayburt esnafının tanımlayıcı bilgileri elde edilmiştir. Buna göre; esnaf kesimi çoğunlukla gençlerden oluşmaktadır. Esnaf kesiminin çoğunluğu erkeklerden oluşurken, bu kesim içerisinde kadınların payınınise oldukça düşük olduğu gözlenmiştir. Bunun nedeninin yörenin kültüründen kaynaklandığı düşünülebilir. Yine esnafın büyük çoğunluğu evlilerden oluşmaktayken, bekârlar ise daha azınlıkta kalmıştır. Eğitim düzeyi açısından esnafın büyük bir çoğunluğunun lise mezunu olduğu görülmüştür. Esnafın gelir düzeyi ise genel olarak bakıldığında oldukça fazladır.

Bayburt esnafının girişimcilik özelliklerini belirlemek üzere her bir özelliğin ortalaması dikkate alınmıştır. Buna göre, esnafın risk alma özelliği düşük düzeyde gerçekleşmiştir. Risk alma özelliği, girişimciliğin temelinde yer alan bir özelliktir. Girişimci bir bakıma risk üstlenen kişidir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde, Bayburt esnafının, risk alma konusunda tedirginlik yaşadığı ve gündelik rutinlerin dışına pek fazla çıkmadığı söylenebilir. Belirsizliğe tolerans özelliğine bakıldığında, risk alma özelliğini doğrular derecede düşük bir düzeyde gerçekleşmiştir. Yani iki girişimci kişilik özelliği de birbirini tamamlamaktadır. Zaten risk alma özelliği düşük ise, haliyle belirsizliğe tolerans özelliği de düşük olacaktır. Esnafın yenilikçilik ve yaratıcılık özellikleri de birbirine çok yakın ve düşük düzeyde gerçekleşmiştir. Bu iki özellik de risk alma ve belirsizliğe tolerans özellikleri gibi birbirini tamamlayıcı niteliktedir. Yeniliği doğuran olay yaratıcılıktır. Yaratıcı düşünen bireyler, yenilikçi ürünler ortaya çıkartabilirler. Bu yönden bakıldığında, Bayburt esnafının yenilikçi ve yaratıcı

yeteneklerinin oldukça düşük olduğu söylenebilir. Başarma ihtiyacı özelliği ve içsel kontrol özellikleri de birbirine çok yakın çıkmıştır. Buna durum, Bayburt esnafının rekabetçi bir yapıya sahip olmadığı ve dolayısıyla yüksek düzeyde bir performans gösterme konusunda çok da hevesli olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Bununla birlikte rekabetten ve performanstan yoksun olan Bayburt esnafının, kadercı düşünme çizgisine yani kendi yaşamlarında gerçekleşen olayları kontrol etmede etkisiz kaldıkları söylenebilir. Son olarak birbirine çok yakın oranda olan insan ile ilişki ve bağımsızlık ihtiyacı özellikleri yönünden bakıldığında ise, Bayburt esnafının, ilişki içerisinde oldukları diğer insanlar ile yakın ve samimi ilişkiler geliştirmede zorluk çektikleri ve bu nedenle de sahip oldukları potansiyeli ortaya çıkaramadıklarını göstermektedir.

Bayburt esnafının girişimcilik özelliklerinin belirlenmesinin ardından bu özelliklerin, yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim düzeyi ve gelir düzeyi faktörleri yönünden anlamlı bir farklılık gösterip göstermediklerinin testi için anova analizi gerçekleştirilmiştir. Buna göre; yaş faktörüne göre esnafın girişimcilik özelliklerinin hiçbirinde anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Yaş faktörünün, esnafın girişimci kişilik özellikleri üzerinde herhangi bir etki yapmadığı söylenebilir. Cinsiyet faktörüne göre sadece belirsizliğe tolerans özelliğinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Buna göre, kadınların belirsizliğe tolerans düzeyleri erkeklerden daha yüksektir. Esnaf içerisinde kadın oranının düşük olması, bunun sebebi olabilir. Medeni durum faktörüne göre sadece risk alma özelliğinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Buna göre, evlilerin risk alma düzeyi, bekârlardan daha yüksektir. Evlilerin, bekârlara nispeten daha düzenli bir hayat yaşamaları bunda etkili olabilir. Eğitim düzeyi faktörüne göre risk alma ve başarıma ihtiyacı özelliklerinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Her ne kadar anlamlı bir farklılık tespit edilmiş olsa da devamında gerçekleştirilen Sheffe analizi sonucunda eğitim düzeyleri arasında dikkate değer bir farklılığa rastlanmamıştır. Gelir düzeyi faktörüne göre esnafın girişimcilik özelliklerinin hiçbirinde anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Günümüze kadar yapılan çalışmalar ülkelerin gelişmişlik düzeyleri ile ülkelerdeki bireylerin girişimcilik eğilimleri ve kültürel özellikleri arasında bazı benzerliklerin olduğunu ortaya çıkarmıştır. Sosyo-demografik özellikler, bireyin dünyayı algılama biçimine ve yaşama tarzın büyük ölçüde etki etmektedir. Yerel kalınmanın etkin bir şekilde gerçekleştirilebilmesinde, kalkınmanın temel unsuru olan beşeri sermaye faktörünün eğitimi, yönlendirilmesi ve desteklenmesi önemli bir etkidir. Bununla birlikte kalkınmada belirlenen hedeflerin gerçekleştirilebilmesi için, bu sürece kaynaklık edecek olan sosyal, ekonomik ve beşeri sermayenin de güçlendirilmesi gerekmektedir. Girişimcilik özelliklerinin geliştirilmesi ve girişimci bireylerin yetiştirilmesi için girişimcilik eğitiminin önemi büyüktür. Günümüz şartlarında bir yörenin kalkınması ve gelişmesinde, hızla değişen koşullara uyum sağlayabilme yeteneğine sahip girişimcilerin varlığı önemli bir faktördür. Bu nedenle geri kalmış yörelerde girişimcilik eğitime önem verilerek girişimcilerin artmasına olanak sağlayacak şartların iyileştirilmesi bölgesel kalkınmaya yardımcı olabilir. Girişimcilik eğitimi, temel eğitim düzeyinden başlayarak yaşam boyu eğitim felsefesiyle süreklilik kazanmalıdır. Bununla beraber girişimci kişilerin önünü açmak bakımından, yaygın halk eğitim programları da düzenlenebilir. Girişimcilere sağlanan destekler artırılarak risk faktörü tolere edilebilir. Bir fikri olup yeterli finansmanı sağlama konusunda zorluk çeken girişimci adaylarına finansman sağlama konusunda yardım edilerek ve Avrupa Birliği destek fonlarından

yararlanabilmeleri için proje döngüsü eğitimi ya da finansman sağlama teknikleri öğretilerek bu sorun aşılabilir.

Araştırmanın Kısıtları ve Gelecek Araştırmalar

Yapılan çalışmanın sonuçları, sadece Bayburt ilinde faaliyet gösteren esnaf kesiminin girişimcilik özellikleri ile Bayburt ilinin yerel kalkınma düzeyi arasındaki ilişkiyi yansıtmaktadır. Bu nedenle elde edilen sonuçlar sadece Bayburt ili için geçerlidir. Eğer farklı yörelerde faaliyet gösteren esnafların girişimcilik özellikleri dikkate alınır ve o yörelerin girişimcilik düzeyleri ortaya konursa, söz konusu yörelerin yerel kalkınmışlık düzeyleri de karşılaştırmalı olarak analiz edilebilir. Yapılacak olan böyle bir çalışma ile daha kapsamlı değerlendirmeler yapılmasına olanak sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- AKGÜL, A. ve ÇEVİK, O. (2003).*İstatistiksel Analiz Teknikleri SPSS’te İşletme Yönetimi Uygulamaları*, Ankara: Emek Ofset.
- AKŞİT, G. (2003). “*Farklı Kültürlerde Girişimcilik Niyeti ve Üniversite Öğrencilerine Yönelik Karşılaştırmalı Bir Araştırma*”, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s.82.
- AUDRETSCH, D. B. and THURIK, R. (2001).*Linking Entrepreneurship to Growth, OECD Science, Technology and Industry, Working Papers 2001/2*.
- AVŞAR, M. (2007). “*Yüksek Öğretimde Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerinin Araştırılması, Çukurova Üniversitesi’nde Bir Uygulama*”, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s.89.
- AYKAN, E. (2002). “*Girişimcilik ve Girişimcilerin Liderlik Davranışları (Kayseri’de Bir Uygulama)*”. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s.168.
- AYTAÇ, O. ve İLHAN, S. (2007). “*Girişimcilik ve Girişimci Kültür: Sosyolojik Bir Perspektif*”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 18, s.101-120.
- BAYSAL, C. ve TEKARSLAN, E. (1996). *Davranış Bilimleri*, 2. Baskı, İstanbul: Avcıol Basım Yayın.
- BOMSA, N. and LEVIE, J. (2009). *Global Entrepreneurship Monitor, Executive Report*.
- BOZKURT, Ö. (2007). “*Girişimcilik Eğiliminde Kişilik Özelliklerinin Önemi*”, Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 2, s.93-111.
- BÖRÜ, D. (2006). “*Girişimcilik Eğilimi Marmara Üniversitesi İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma*”, İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayın No.733.
- BRICE, J. (2002). “*The Role of Personal Dimension and Occupational Preferences on The Formation of Entrepreneur Intention*”, Unpublished Doctorate Dissertation, Department of Management and Information Systems, Mississippi State University, p.1-469.
- BURNS, P. (2001). *Entrepreneurship and Small Business*, First Edition, London: Palgrave Macmillan.
- BUTTRICK, S. C. and MORAN, J. P. (2005). “*Russia’s Missing Link? Social Capital, Entrepreneurialism and Economic Performance in Post-Communist Russia*”, *Communist and Post-Communist Studies*, Vol.38, Issue:3, p.357-368.

- CHELARIU, C., BRASCHAR, T.G., OSMONBEKOV, T. and ZAIT, A. (2008). “*Entrepreneurial Propensity in a Transition Economy: Exploring Micro-Level and Meso-Level Cultural Antecedents*”, Journal of Business & Industrial Marketing, Vol. 23, No: 6, p.405-415.
- COULTER M. (2001). Entrepreneurship in Action, New Jersey: Prentice Hall Inc.
- CRANT, J.M. (1996). “*The Proactive Personality Scale As a Predictor of Entrepreneurship Intention*”, Journal of Small Business Management, Vol. 34, No: 3, p. 42-49.
- CUERVO, A. (2005). “*Individual and Environmental Determinants of Entrepreneurship*”, International Entrepreneurship and Management Journal, Vol. 1, No: 3, p.293-311.
- DEMARTINO R. and BARBATO, R. (2003). “*Differences Between Woman and Men Mba Entrepreneurs*”, Journal Of Business Venturing, Vol.18, No: 6, p.815-832.
- EMSEN, Ö. (2001). “*Genç Nesilde Mesleki Eğilimler ve Girişimcilik: Ampirik Bir Çalışma*”, MPM Verimlilik Dergisi. Sayı:1, s.153-176.
- ERDEM, F. (2001). “*Girişimcilerde Risk Alma Eğilimi Ve Belirsizliğe Tolerans İlişkisine Kültürel Yaklaşım*”, Akdeniz İİBF. Dergisi, Cilt:1, Sayı: 2, s.43-61.
- EREN, E. (2001). Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım AŞ.
- GİRGİNER, N. ve UÇKUN, N. (2004). “*İşletmecilik Eğitimi Alan Lisans Öğrencilerinin Girişimciliğe Bakış Açuları: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İ.İ.B.F. İşletme Bölümü Öğrencilerine Yönelik Bir Uygulama*”, III. Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi, Eskişehir, s.783-795.
- GÖZEK, S. (2006). “*Girişimci Adayının Özellikleri, Girişimcilik Eğilimleri ve Girişimci Adaylarına Sağlanan Destekler*”, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s.72
- GUPTA, V., MACMILLAN, I. C. and SURIE, G. (2004). “*Entrepreneurial Leadership: Developing and Measuring A Cross-Cultural Construct*”, Journal Of Business Venturing, Vol. 19, No: 2, p.241-260.
- HILL, C. W. L. (2005). International Business, International Edition, Boston: McGraw-Hill Companies Inc.
- JOHNSON, D. (2001). “*What is Innovation and Entrepreneurship? Lessons for Larger Organizations*”, Industrial Commercial Training, Vol: 33, No: 4, p.135-140.
- JOHNSON, R. C. B. (2005). Entrepreneurship and Self-Finance, Sweden, January 2.
- KARABULUT, A. T. (2009). “*Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerini Ve Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma*”, Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi, Cilt: 26, Sayı: 1, s.331-356.
- KAO, J. (1989). Entrepreneurship, Creativity and Organization, New Jersey: Prentice Hall Inc.
- KURIOFF, A. H., HEMPHILL, J. M. and CLOUD, D. (1993). Starting and Managing The Small Business, Third Edition, USA: McGraw-Hill Inc.
- LANDSTRÖM, H. (2005). Pioneers In Entrepreneurship And Small Business Research, New York: Springer Science.
- LUMPKIN, G. T., Dess, G. G. (2001), “*Linking Two Dimensions of Entrepreneurial Orientation to Firm Performance: The Moderating Role of Environment and Industry Life Cycle*”, Journal of Business Venturing, Vol. 16(5), pp. 429-451.
- MUZAFFAR, H. (2011). “*Dinamik Çevrede Girişimci Odaklılık, Dinamik Kabiliyetler ve İşletme Performansı Arasındaki İlişki*”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, s.229
- NAKTİYOK, A. (2004). İç Girişimcilik, İstanbul: Beta Yayınları.

- ÖZDEN, K., TEMURLenk, M. S. ve BAŞAR, S. (2008). “*Girişimcilik Eğilimi: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma*”, 2. Uluslararası Girişimcilik Kongresi, 7-10 Mayıs, Bişkek.
- PAKSOY, S. ve AYDOĞDU, M. H. (2010). “*Bölgesel Kalkınmada Girişimciliğin Geliştirilmesi: GAP-GİDEM Örnekleri*”, Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, Cilt: 5, Sayı:1, s.113-134.
- 2011/2303 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, Resmi Gazete, Sayı: 28088.
- YILDIZ, B.E., SİVRİ, U. ve BERBER, M.(2010). “*Türkiye’de İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması*”, Uluslararası Bölgesel Kalkınma Sempozyumu Bildiriler Kitabı.07-09 Ekim, Yozgat, s. 693-705.